

12. Visszhang.

13. Szivárvány. Napudvar, holdudvar, nap- és holdfogyatkozás. Fata-morgana.

Liptó-Szt-Miklós, 1889. márczius 15-én.

Mihalik József,

a M. K. E. Liptói O. tagja.

Közöljük e sorokat, mint örvendetes jelét annak, hogy az ország távol-ese vidékein is akadnak olyanok, kik felismerték azt a jelentőséget, mely a turista-ságnak a tudományok szolgálatában jutott. A fentebbi sorok irójának, ki a „Kirándulók zsebkönyvé”-t a kirándulók encyclopédiájának akarja tekinteni, kétségkívül oly sokoldalú s alapos munkák lebegtek szeme előtt, minőket a külföldi irodalmak Kaltbrunner, Kollbrunner, Neumayer, Richthofen, Issel s más szerzőktől bírnak s a minőkre a magyar irodalomban is nagy szükség volna. Mégis azt hisszük, hogy azon keretben, melyet a természettudományi társulat a Kirándulók zsebkönyvének, mint tisztán a nagy közönség részére írt műnek kijelölt: azon sokféle tudomány-szakba vágó anyag, melyet az író kíván (a csillagásztól kezdve egészen a prehistorikáig), nem foglalhatja helyet. Ilyen tárgyú önálló magyar munka, inkább a szakemberek, a tudományos kutatók használatára írva, nagyon kívánatos volna s a k. m. természettudományi társulat érdemeit szaporítaná, ha ily munkát — a Kirándulók zsebkönyvének mintegy folytatásaként — közzétenne. Szerk.

Kirándulók kalauza.*)

I. A budapest-szt.-endrei vasút mentén.

(Vasúti állomások: Római fürdő, Békás-Megyer, Kaláz, Pomáz, Szt-Endre.)

1. *Római fürdő állomás.* (Amfiteatrum, római fürdők, Mithras-szentély, római vízvezeték nyomai). $\frac{1}{4}$ óránnyira a *Puskaporos malom* langyos vízű tóval, kellemes fürdő, igen csinos hely; fürdőház és vendéglő épületeiben.

2. *A Csillaghegyi csárdától**)* ÉNy-i irányban a *Rókahegyre* (251 m.), érdekes kőbányák, szép kilátás (25 perc). Innen ÉNy-i irányban lassan ereszkedünk alá *Ürömré* (25 perc); itt József nádor első nejének, Alexandra Paulovna orosz főhercegnőnek († 1801.) megtekintésre nagyon méltó, gyönyörű *mausoleuma*, közvetlenül a falu déli szélén, a budai út mellett; a mausoleum öre ugyanott lakik s bármikor készséggel megmutatja. (A kincsek csak a Budán lakó orosz pap engedélyével tekinthetők meg.) *Ürömről Boros-Jenő* fél óra; innen a *Nagy-Kevélyre* (537 m.) $\frac{3}{4}$ óra, gyönyörű kilátás. (*Ürömről* egyenesen fel $1\frac{1}{2}$ óra.) Leszállás a Kis- és Nagy-Kevély közti nyeregre s onnan az észak felé nyíló völgyön *Csobánkára* ($\frac{3}{4}$ óra), ahonnan a pomázi állomás $\frac{5}{4}$ óra alatt érhető el. Husvétől kezdve *Csobánkától* Pomázra omnibusközlekedés.

3. *Kalázról a Nagy-Kevélyre.* Kalázról (jó parasztvendéglő) az ürömi jó szekér-úton egészen addig, ahol ez délre kanyarodik ($\frac{1}{2}$ óra); itt jobbkéz felé (ÉNy.)

*) Ezen rovatban rövid tájékoztatást óhajtunk nyújtani azon kirándulások felől, melyek Budapestről könnyű szerrel tehetőek; ez alkalommal azon kirándulásokat ismertetjük, melyek kiindulópontjaik a szt.-endrei vasútvonal állomásai szolgálnak. Célunk egyelőre nem titzes leírást nyújtani, hanem csak a legszükségesebb tudnivalókat dióhéjban közölni; lapunk legközelebbi számában azon kirándulásokat fogjuk ismertetni melyek a többi közlekedési vonalak állomásairól tehetőek; sőt reméljük, hogy ezen „Kalauz” idővel az ország távolabb eső részeire is fogjuk kiterjeszthetni, ha ezen törekvésünkben a Kárpát-Egyesület többi osztályai lehetőleg támogatni fognak.

***) A Csillaghegyi csárdánál — Római fürdő és Békásmegyer állomások közt — a vasútnak remélhetőleg már legközelebb megállója lesz; amíg ez létesül, Békásmegyer állomáson kell kiszállni, ahonnan a csárda negyedóránnyira van dél felé.

letérve, felszállunk a Nagy-Kevélyből kelet felé kinyúló erdős hegyhát gerinczére (40 perc, útközben nagy kőbányák) s a gerinczen fel a *Nagy-Kevély* csúcsára (20 perc). Gyönyörű kilátás; leszállás (mint fent) *Csobánkára*, vagy visszatérve a nyeregre (405 m.), onnan *Boros-Jenőre* (35 perc). Innen *Ürömről* át a Csillaghegyi csárdára 1 óra. (*Boros-Jenőről* az országúton Ó-Budára $2\frac{1}{4}$ óra, *Ürömről* 2 óra.)

4. *Pomázról Csobánkára* kitűnő országúton 1 óra. *Csobánka* előtt néhány percznyire (a pomázi út mellett) a hájos fekvésű *Laszlovszky-liget*, ahol husvétkor a kiránduló közönség igényeinek megfelelő vendéglő nyílik meg; ugyanakkor indul meg a társaskocsi-közlekedés a pomázi állomásról *Csobánkára*. A gyönyörű fekvésű *Csobánkáról* 20 perc alatt az *Oszoly-hegyre* (357 m.) — igen szép kilátás, — innen vissza *Csobánkára*, vagy keleti irányban leszállva mezei úton Pomázra, ($\frac{3}{4}$ óra), esetleg Kalázra ($\frac{5}{4}$ óra).

5. *Csobánkáról a Kis-Kevélyre* (486 m.) (45 perc), igen szép kilátás; innen a gerinczen a *Nagy-Kevélyre* (537 m., nagyszerű kilátás, félóra) s le *Boros-Jenőre* (35 perc). *Boros-Jenőről* *Ürömről* át a Csillaghegyi csárdáig 1 óra.

6. *Csobánkáról a Mácska jama* barlangjához (ÉNy-i irányban) 25 perc; a *Szent-kúthoz* félóra (kápolna, látogatott búcsújárárhely).

7. *Pomázról a Köhegyre* 1 óra; az út utolsó részlete meglehetősen meredek. A hegy teteje (367 m.) kiterjedt fensíkot képez, mely kelet felé felette érdekes, a legbizarrabb alakokat mutató sziklafalakkal esik alá. Gyönyörű kilátás. Leszállás *Szent-Endrére* (a kipusztult szőlők közt, kissé fárasztó) $\frac{5}{4}$ óra.

8. *Pomázról a Csikóvár* (a Csikóvár alatti csinos *tengerszem* érintésével), 2 óra. A *Csikóvár* csúcsáról (556 m.) rendkívül szép kilátás. Északi irányban leszállva, a gyönyörű fekvésű *Dobra voda* és *Bucsina* forrást útba ejtve, *Sikárosra* 1 óra 20 perc. Itt ellátás és szállás a közalapítványi erdővédnél. Innen a *dömörkapui* völgyön, a vizes érintésével le *Szt-Endrére* ($2\frac{1}{2}$ óra).

9. *Pomázról Szt-Keresztre* $2\frac{1}{2}$ óra, kevésse jutalmazó út, inkább kocsin ($1\frac{1}{2}$ óra). Innen a *Dobogókőre* vagy a *Pilisre*, esetleg *Szt-Lélek-Hután* át *Esztergomra* (lásd alább *Szt-Keresztnél*).

10. *Szt-Endréről a Dömörkapu vizeséhez. Izbéken* át a Hauszmann-féle nyaraló (*Annavölgy*) érintésével a *Dömörkapu vizeséhez* (2 óra), innen a gyönyörű völgyön fel a *sikárosi* erdőőri lakhoz (1 óra, itt szállás, ellátás). *Sikárosról* a Stari nyíláson át *Pilis-Szt-Lászlóra* (1 óra) s az Apátkúti vagy a *Levencz-patak* völgyén le *Visegrádra* (2 óra), vagy pedig a sikárosi völgyön végig menve, át *Pilis-Szt-Keresztre* (2 óra). Mindkét út nagyon szép.

11. *Szt-Endréről a Stara voda forrásához* a szőlők közt (napos út) 1 óra. Kitűnő forrás csinos helyen; a forrás fölött szerb feliratú emlékkő 1781. évből. A forráson túl keskenyedő szép völgyön kis ösvényen felfelé haladva, a Berseg és Nyergeshegy közti nyergen át le *Leányfalura* $2\frac{1}{4}$ óra. *Leányfalun* jó vendéglő (omnibusközlekedés *Szt-Endrére* naponként négyszer).

12. *Szt-Endréről Pilis-Szt-Lászlóra s Visegrádra.* *Szt-Endréről* *Izbéken* át *Szt-Lászlóra*, erdőben, folyton hegynek, rossz úton $2\frac{1}{4}$ óra. Élelmet hazulról hozni. *Szt-Lászlóról* északi irányban az *Apátkúti völgyön*, vagy északnyugati irányban a *Levencz-patak* völgyén le *Visegrádra* ($2\frac{1}{4}$ óra); mindkét út igen szép, az utóbbi keskeny, regényes völgyben visz le, az apátkúti völgyben nagy trachyt-kőbánya és a *Visegrád* előtti kanyarodásnál a fák közt a kis *Ördögmalom* vizesés.

13. *Szt-Endréről Dömösre.* A gyönyörű *dömörkapui* völgyön fel *Sikárosig* (3 óra; lásd 10. alatt), innen a völgytárgulat nyugati vége felé ÉNy-i irányban át a

Királykút völgyébe s a szép völgyön le Dömösre (2½ óra). Vasúton (megálló a faluval szemben a Duna bal partján) vagy hajón vissza.

14 *Szt-Keresztről a Pilisre.* Szt-Keresztre Pomáztól kocsin. Szt-Keresztről egyenesen fel a *Pilisre* (757 m.), meredek, de jó serpentin-úton (1 óra) Kiterjedt kilátás, különösen dél felé szép. A csúcsról északi irányban a *Vaskapu* alatti völgyben — gyönyörű bükkesben — le Szt-Keresztre (1½ óra), vagy a hegy nyugati szélén a megyei határ mentében le a *Két bükkfa* nyergére s *Mexikó* erdőéri lakhoz (1½ óra, itt szállás és ellátás) s innen jó szekérúton gyönyörű erdőkön keresztül le *Pilis-Maróthra* (2 óra) vagy Szt-Lélek-Hután át a gyönyörű szent-léleki völgyön le *Esztergomra* (3 óra). Kényelmesebb, de jóval hosszabb út Szt-Keresztről a Pilisre a mexikó-maróthi, melytől kevéssel több, hogy az erdőbe léptünk, bal kéz felé (nyugat felé) kell letérnünk s a Vaskapu alatti völgyben felmászunk. A Pilis mellőzésével Szt-Keresztről a *Két bükkfa* nyergén át (574 m.) egyenesen Mexikóra — gyönyörű erdőben, jó úton — 1½ óra.

15 *Szt-Keresztről a Dobogókőre.* Szt-Keresztről a *Chilova völgyén*, vagy a *Zsványbarlangot* útba ejtve, a *Dobogókő* tetejére (700 m.) kényelmes úton 1½ óra. A hegynek függélyes sziklafalakkal aláeső északi széléről *elragadó kilátás* a Duna szorosára s a honti, nógrádi és hevesi hegységekre (Szitnya, Cserhát, Mátra); *Budapest környékének legszebb pontja.* A tetőről nyugati irányban a határ mentén a *Két bükkfa* (574 m.) nyergére s innen Mexikóra, 1 óra (a további útát lásd 14. alatt); vagy északnyugati irányban a meredek sziklafal mentén, gyönyörű erdőben a határt jelző vágásban, a *Hegedűsbérczen* át (itt emlékkő) le a Szakóhegy előtti mély nyeregére s innen keleti irányban, kis ösvényen, le *Körtvélyes* pusztára és *Dömösre* (2 óra). Hazatérés mint 13. alatt.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

I. sz. Körlevél az Osztály összes tagjaihoz.

1. Van szerencsénk becses tudomásukra hozni, hogy a *Budapesti helyi érdekű vasutak* nagytekintetű igazgatósága Osztályunk tagjai, illetőleg azok családtagjai részére, vasuti vonalain tetemes *kedvezményeket* nyújtott.

Ezen kedvezmények a következő vonalszakaszokra terjednek ki:

<i>a szent-endrei vonalon</i>	Budapestről Békásmegyerve vagy viszont
	» Kalázra » »
	» Pomázra » »
	» Szt.-Endrére » »
<i>a harasztai vonalon</i>	Budapestről Harasztira és vissza, a közbeneső állomások kizárásával,
<i>a czinkotai vonalon</i>	Budapestről Czinkotára és vissza, a közbeneső állomások kizárásával.

A *Budapesti Osztály tagjai* jogosítva vannak az említett vonalakra *tagsági jegyük előmutatása mellett fél II. oszt. jegyet váltani* s ennek alapján a II. osztályban utazni. A tagsági jegy a kalauznak és ellenőrnek kívánatra mindenkor előmutatandó.

Ha azonban nagyobb társaság, illetve az egyes tagok *családtagjaik kíséretében* szintén a fent meghatározott irányokban óhajtanak kirándulást tenni, részükre *3 és 5 személyre szóló csoportjegyek* adatnak ki. Ezen csoportjegyek váltása a *tagsági jegy* előmutatása s egy *utalvány* átadása mellett történik, mely utóbbinak háttalján az utazó személyek száma (3 vagy 5) az illető tag által megjelölendő s aláírásával ellátandó.

Ezen *csoportjegyek* Budapest-Haraszti és Budapest-Czinkota közt kizárólagosan mint menettérti jegyek, ellenben a szt-endrei vonalon mint egyszerű menetjegyek adatnak ki, és pedig a következő árokon:

	3 személyre	5 személyre
Budapestről Harasztira és vissza	1 frt 08 kr.	1 frt 80 kr.
» Czinkotára és vissza	— » 78 »	1 » 30 »
» Békásmegyerve vagy viszont	— » 24 »	— » 40 »
» Kalázra » »	— » 33 »	— » 55 »
» Pomázra » »	— » 48 »	— » 80 »
» Szt.-Endrére » »	— » 63 »	1 » 05 »

Az ezen csoportjegyek váltására szükséges *utalványok* f. hó 5-től kezdve az Osztály pénztárosánál, Károlyi György úrnál (V. Dorottya-utca 10. sz.) darabonként *egy krajczárjával* a tagsági jegy előmutatása mellett tetszés szerinti számban kaphatók.

Midőn ezt szerencsénk van becses tudomásukra hozni, kedves köteleességünknek tartjuk, a nagytekintetű igazgatóságnak előzékeny eljárásáért meleg köszönetünket kifejezni; egyuttal azonban felkérjük tisztelt tagtársainkat, hogy a fentebbi határozmányokat saját érdekükben minél szigorúbban betartani sziveskedjenek, mivel különben az Osztály tagjainak nagy hátrányára a kedvezmény megvonatnék.

2. Van szerencsénk értesíteni, hogy Osztályunk *hirdető táblái Calderoni és társa* cégnél (Váci-utca és Gizella-tér sarkán), *Károlyi György* papirkereskedőnél (V. Dorottya utca 10. sz.) és *Zaillmer Gyula* kávéházában (II. Lánchíd-tér 1. sz.) fognak kitétetni. E táblákon fogjuk közzé tenni a *kirándulások programját* s a tagokat illető egyéb tudnivalókat.

Budapest, 1889. április 1-én.

Dr. Téry Ödön,
ügyvivő alelnök.

Dr. Thirring Gusztáv,
titkár.

EGYESÜLETI HIREK.

A Magyarországi Kárpát-Egyesület Budapesti Osztálya.

Választmányi ülés 1889. márczius 7-én, az egyetem fizikai intézetében. *Báró Eötvös Loránd* elnöklete alatt jelen voltak: dr. Téry Ödön ügyvivő alelnök, dr. Thirring Gusztáv titkár, dr. Pekár Imre jegyző, Károlyi György pénztáros, dr. Bakody Tivadar, dr. Ballagi Aladár, dr. Bartoniek Géza,* dr. Bernáth István, Bexheft Mór, dr. Bochkor Károly, dr. Csapodi István, dr. Czölder János, Ekkert Antal,

*) Lapunk első számában (21. l.) Dr. Bartoniek Géza és Hebertanz Nándor nevei a rendkívüli választmányi tagok jegyzékéből tévedésből kimaradtak.

felé, vagy északi irányban *Katalin-pusztára* vagy *Szendehelyre* (a csúcsról $1\frac{1}{2}$ óra). Innen a szép *Katalin-völgyön* át Verőczére ($1\frac{1}{4}$ óra) vagy vissza Vácra (2 óra); mindkét irányban kitünő országot.

5. *Verőczéről* (jó vendéglő, szép nyári lakok) a *Migazzi-parkba* fél óra; szép nagy park, régi kastély; kedvelt kiránduló hely.

6. *Verőczéről a Fenyvesre*. Szőlők s mezők közt a Fenyves csúcsára (294 m., kis óra), innen nagyon szép kilátás a Duna visegrádi szorosára. Leszállás esetleg kelet felé (helyenként út nélkül) a váci országútra.

7. *Verőczéről Katalin-pusztára s a Naszádra*. A Katalin-völgyi kitünő országúton Katalin-pusztára $\frac{5}{4}$ óra. (Innen Szendehely $\frac{1}{4}$ óra.) Katalinról keleti irányban a Biki kút felé, s az útról déli irányban letérve, meredek úton a Naszál gerinczére s ezen — gyönyörű erdőben, kényelmes úton — a *Szarvasrétre* (Katalinról $1\frac{1}{2}$ óra). Innen 20 percz alatt a csúcsra (652 m.), lásd 4. alatt. A gerinczen keleti irányban leszállva 20 percz alatt a *Násznéluka* kis területű, de rendkívül sok guanót rejtő barlanghoz vagy egyenesen a kőbányához ($\frac{1}{2}$ óra) s innen Vácra (másfél óra).

8. *Verőczéről Nógrádra s Drégelyre*. Verőczéről a Borbélyhegy alatt, a Magyarkutat érintve *Nógrádra* (átkelés a hegyen szép), többnyire napos úton, 3 óra. Érdekes várom, szegényes korcsma. Innen *Diós-Jenőre* $\frac{3}{4}$ óra. Diós-Jenőről a hegység alján (balra *Kámor*, *Köember*) *Drégely várára* (444 m.) $2\frac{1}{2}$ óra; a hős Szondy által védelmezett vár néhány falának maradványa, csinos kilátás észak és kelet felé. Innen *Drégely-Palánkon* s *Hont-on* át (a két falu közt az országúttól negyedóránnyira egy dombon a *Szondy-kápolna*) *Ipolyságra* (3 óra); fárasztóbb, de sokkal szebb azon út, mely a várból a *Barombérczen* (462 m.) és *Kőkapuhegyen* (462 m.) át északnyugati irányban a gerinczen, majd az érdekes *honti szakadékon* át (híres gránátelő hely) az országútra visz le, melyet Hont és Szurdok közt ér el (3— $3\frac{1}{2}$ óra). Ipolyságról vasúton Esztergom-Nánán át Budapestre.

9. *Verőczéről Szokolyahutára, a Hideghegyre s a Csoványosra*. Verőczéről Szokolyán át *Szokolyahutára* ($2\frac{1}{4}$ óra; inkább kocsin). Csinos fekvésű telep, az erdészlakkal szemben a *Várhegy* (360 m.), híres gránátelőhely, csinos kilátással. Szokolyahutáról a *Magas-Tax* erdőéri lakon át (690 m., $1\frac{1}{2}$ óra) vörös jelzésű úton a *Nagy-Hideghegyre* (865 m., az erdőéri laktól $\frac{3}{4}$ óra); gyönyörű kilátás. Most (vörös jelzés) keleti irányban mély nyeregbe leszállva, ÉK felé a hegygerinczen fel s folyton a meredek sziklák szélén (igen érdekes sziklacsoportok, *Szabókő*, *Oltárkő*, *Vaskapu*, gyönyörű panoráma) a *Csoványos csúcsára* (939 m., a Hideghegytől másfél óra). A csúcsról magáról nincs kilátás, de az út igen szép. Innen délkeleti irányban a *Fultán keresztet* (706 m.) útba ejtve, leszállás *Diós-Jenőre* (2 óra); innen kocsin vissza Verőczére vagy Vácra.

10. *Nagy-Marosról a Csúcshegyre és Zebegényre*. N.-Maros-Dunaátkelés állomásról a Templomvölgyön fel szép erdőben a 368 m. magas nyeregbe s innen déli irányban a *Csúcshegyre* (482 m.) 1 óra; a messzelátóról elragadó kilátás a Duna szorosára s az egész környékre; a *Dobogókó után a legszebb kilátás Budapest környékén*. (A csúcsról a *Szt-Mihályhegyre* 15 percz; kevés kilátás). Az említett nyeregbe vissza s onnan a *Bründergrund* völgyön le *Zebegényre* (jó vendéglő) 1 óra. Innen *Szob* napos úton egy kis óra.

11. *Szobról Mária-Nosztrára*. Szobról (a vasúti állomás mellett igen jó vendéglő) a pályaudvar mellett kezdődő mezei úton a *Sághegy* pusztához s innen a megyei úton *Mária-Nosztrára* 1 óra. Az úttól balra a *Sághegyen* (379 m.) a szobi

híres kőbányák. *Mária-Nosztrán* országos fegyház nők részére; szép fekvésű kálvária (297 m.). Innen érdekes kirándulások: a *Gallára* (479 m.), meredek kúphegy szép kilátással; a *Kopaszhegyre* (538 m.) 1 óra; a *Sóshegyre* (585 m.) másfél óra. *Kospallagra* (gyalogúton 1 óra) s innen a szép *Királyréten* át *Szokolyahutára* (1 óra). *Mária-Nosztráról Irtás* pusztán át a *Nagyhideghegyre* (865 m.) negyedfél óra.

IRODALOM.

Budapesti kirándulási térkép. Készítette Hatsek Ignác, m. kir. térképész. Budapest, Lampel Róbert kiadása. Ára 80 kr.

Ily cím alatt tetszetős külsejű térkép jelent meg, melyről e helyen annál inkább kell megemlékeznünk, minthogy «*kirándulási térkép*» neve alatt került a forgalomba.

Kétségkívül nagyon érezhető volt az a hiány, hogy fővárosunk környékéről eddig nem volt megfelelő olyan átnézetes turista-térképünk, mely a fővárosnak, a turistaság szempontjából érdekes egész környékét *egy* lapon ábrázolta s a mellett jutányos ára mellett nagy elterjedésre számíthatott volna. Távolról sem akarjuk a bécsi katonai földrajzi intézet térképeinek értékét csökkenteni; a ki e térképet ismeri, tudja, hogy azokkal ma semminemű más térkép nem versenyezhet, mert a térképek az eddigi térképtechnika legmagasabb igényeit a legteljesebb mértékben kielégítik. De tagadhatatlanul kellemetlen s némileg bosszantó az a körülmény, hogy Budapestnek (tágabb értelemben vett) környéke (nyugat felé Esztergomig, észak felé Váczig) ezen felvételeken *hat* lapra esik, a mi nemcsak nagyon megnehezíti ezen térképek megszerzését, de azok használatát is akadályozza (a Pilis vidékére tett kirándulások alkalmával gyakran jöttünk abba a kellemetlen helyzetbe, hogy egyszerre *négy* lapot kellett használnunk, a mi a tájékozódást nagyon megnehezíti, mert *négy* lapot — különösen szeles időben — pontosan összerakni, majdnem lehetetlen). E bajon akart a bécsi katonai földrajzi intézet segíteni, midőn felvételeiből azon ismeretes, gyönyörű tableaut összeállította; mely a főváros egész környékét (Váczig, Esztergomig, Gödöllőig) 4 színes lapon ábrázolja, de magas ára (4 forint) miatt csak igen szűk körben való elterjedésre számíthat. És előáll azon kérdés is, vajjon kelle-e a turistának oly költséges, részletes térkép, mely nagyon sok oly dolgot tartalmaz, melyekre a turistának egyáltalában szüksége nincs?

Ily viszonyok közt kétségkívül elismerésre méltó vállalatnak kell tekintenünk, hogy a Lampel Róbert cég, költséget nem kímélve, egy kisebb méretű «*kirándulási térképet*» *egy* lapon összeállítva bocsátott közzé; célja kétségkívül az volt, hogy a drága s nehezebben kezelhető részletes térképek helyett olcsóbb, s könnyebben használható átnézetes térképet juttasson a közönség kezébe, a mely különösen arra kiterjedjen, a mire a turistáknak szükségök van, tehát speciálisan a kirándulók igényeinek szem előtt tartásával készüljön.

Vajjon megfelel-e a Hatsek-féle térkép ezen igényeknek, erre a következőkben akarunk válaszolni.

Első sorban azzal kell tisztába jönnünk, mire van a turistának, a kirándulónak szüksége s milyennek kell egy oly térképnek lennie, mely a turisták használatára készül.

A turista, ki a hegységekben természeti szépségeket keres, a térképen első sorban a hegyrajz iránt keres tájékozást; egy jó térképből már eleve megtudjuk,